

Sygn. akt II CZ 73/16

POSTANOWIENIE

Dnia 23 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Monika Koba

SSN Marian Kocon

w sprawie z powództwa P. T.

przeciwko Ł. T.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 23 września 2016 r.,

zażalenia powoda

na wyrok Sądu Okręgowego w P.

z dnia 20 października 2015 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok pozostawiając rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 listopada 2014 r. Sąd Rejonowy w G. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci ugody zawartej w dniu 12 marca 1997 r. w sprawie III RC .../97 (mocą której powód zobowiązał się do łożenia na utrzymanie swojego syna Ł. T., pozwanego w sprawie niniejszej, alimentów w kwocie 200 zł miesięcznie), za okres od marca 1997 r. do grudnia 2010 r. – z powodu przedawnienia roszczenia i od maja 2012 r. – z powodu spełnienia świadczenia i odmiennego ukształtowania obowiązku alimentacyjnego nową ugodą zawartą w dniu 13 czerwca 2012 r. w sprawie III RC .../12, w miejsce ugody z dnia 12 marca 1997 r.

Na skutek apelacji pozwanego, Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 20 października 2015 r. uchylił zaskarżony wyrok w części uwzględniającej żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w części dotyczącej świadczeń za okres od marca 1997 r. do grudnia 201 r. i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. Z uzasadnienia tego rozstrzygnięcia wynika, że w ocenie tego Sądu doszło do nierozpoznania istoty sprawy ponieważ Sąd Rejonowy nie ocenił oświadczenia powoda zapisanego do protokołu rozprawy z dnia 9 lutego 2011 r. w sprawie III RC.../10 z powództwa T. T. o ustanowienie rozdzielności majątkowej, że zalega żonie alimenty na kwotę ok. 30 tys. zł, co uzasadniać może zarzut pozwanego, iż nastąpiło uznanie długu, a więc i przerwa biegu przedawnienia czyniąca powództwo przeciwegzekucyjne nieuzasadnionym za wskazany okres.

Wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony przez powoda zażaleniem złożonym w trybie art. 394¹ § 1¹ k.p.c.; powód zakwestionował stanowisko Sądu drugiej instancji co do oceny o nierozpoznaniu istoty sprawy i domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 386 § 2 i 4 k.p.c., uchylenie wyroku połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji może nastąpić w razie stwierdzenia nieważności postępowania przed tym sądem oraz w razie nierozpoznania przez ten sąd istoty sprawy oraz gdy wydanie wyroku wymaga

przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji ma służyć skontrolowaniu, czy orzeczenie to zostało prawidłowo wydane, to jest, czy zostało wydane w jednej z wymienionych wyżej sytuacji procesowych. Rozpoznając takie zażalenie Sąd Najwyższy jedynie więc ocenia, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy okoliczności są tymi, które w świetle art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c. usprawiedliwiają wydanie orzeczenia kasatoryjnego. Środek odwoławczy unormowany w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., przy swojej specyfice, pozostaje zażaleniem, nie służy zatem ocenie prawidłowości czynności procesowych sądu podjętych w celu wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy ani także ocenie zaprezentowanego przez ten sąd poglądu na temat wykładni prawa materialnego lub procesowego mającego zastosowanie w sprawie. Kontrola Sądu Najwyższego w tak określonych granicach nie polega na merytorycznym badaniu apelacji ani stanowiska sądu drugiej instancji co do przepisów prawa materialnego mających zastosowanie w sprawie (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., II CZ 79/13, z dnia 24 stycznia 2014 r., V CZ 87/13, z dnia 8 maja 2014 r., V CZ 30/14, z dnia 5 czerwca 2014 r., IV CZ 27/14, nie publ.).

W niniejszej sprawie u podstaw orzeczenia kasatoryjnego legła ocena Sądu Okręgowego, według której Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty zgłoszonego roszczenia; ta zatem przyczyna uchylenia wyroku wymaga oceny w aspekcie jej prawidłowości, w znaczeniu wyżej podanym.

Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się na podstawie analizy żądań pozwu i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś na podstawie ewentualnych wad postępowania, czy błędów w związku z subsumpcją ustalonych faktów pod normę materialnoprawną. Przez pojęcie „nierozpoznania istoty sprawy” w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. uważa się zatem nierozstrzygnięcie o żądaniu strony, czyli niezafatwienie przedmiotu sporu, całkowite zaniechanie wyjaśnienia istoty lub treści spornego stosunku prawnego. Wykładnia językowa, systemowa i funkcjonalna tego zwrotu pozwalają na przyjęcie, że wszelkie inne wady rozstrzygnięcia, dotyczące naruszeń prawa materialnego, czy też procesowego (poza nieważnością postępowania i nieprzeprowadzeniem postępowania dowodowego w całości),

nie uzasadniają uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Tego rodzaju braki w postępowaniu dowodowym, uchybienia prawu materialnemu, a także procesowemu, skoro zostały podniesione w apelacji i zostały ocenione jako uzasadnione, powinny być w systemie apelacji pełnej załatwiane bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003, nr 3, poz. 36; z dnia 23 września 1998 r., II CKN 895/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22; z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003, nr 3, poz. 36; z dnia 17 listopada 2004 r., IV CK 229/04, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2012 r., II CZ 141/12, nie publ.).

W rozpoznawanej sprawie, wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, nie miało miejsca nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu wyżej przedstawionym. Sąd pierwszej instancji ustalił podstawę faktyczną żądania, ustalił okoliczności prowadzącego do oceny, że nastąpiło przedawnienie roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym i nie znalazł dowodów dla ustalenia, że w czasie biegu przedawnienia powód uznał dług, co skutkowałoby przerwą biegu przedawnienia i powództwo przeciwegzekucyjne oparte na tym zarzucie czyniłoby nieuzasadnionym. W tej sytuacji brak było jakichkolwiek podstaw do twierdzenia, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Jeżeli Sąd Okręgowy w zapisie znajdującym się w protokole rozprawy z dnia 9 lutego 2012 r. w sprawie III RC .../10 dostrzegł istotny dla rozstrzygnięcia sprawy dowód, w szczególności dowód uznania przez powoda długu stwierdzonego tytułem wykonawczym, którego dotyczyło żądanie pozwu, mógł dowód ten przeprowadzić i ocenić jego wartość dowodową w toczącym się procesie. W systemie apelacji pełnej sąd odwoławczy zobowiązany jest rozpoznać sprawę merytorycznie *ex novo*, z wykorzystaniem materiału procesowego zgromadzonego w postępowaniu przed sądem pierwszej i drugiej instancji. Postępowanie apelacyjne stanowi bowiem kontynuację postępowania przed sądem pierwszej instancji, a jego przedmiotem jest także rozpoznanie zgłoszonego w pozwie żądania, nie zaś wyłącznie kontrola zaskarżonego orzeczenia (zob. uchwała składu siedmiu sędziów z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, Nr 6, poz. 55). Oznacza to, że podstawowym

celem postępowania apelacyjnego jest merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, co Sąd Okręgowy przeoczył.

W świetle powyższego zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu, co mając na uwadze Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zd.1 w związku z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c., orzekł jak w sentencji.

kc

db